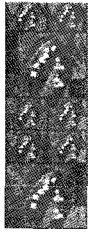

Fylkesmannen i Østfold

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep

0030 OSLO

Områdene utdanning og helse og sosial

Deres ref.: 200703378

Vår ref.: 2007/8842 721.12 KHB

Vår dato: 12.10.2007

Høring - Forslag til sterkere rettighetsfesting av ordningen med brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

Viser til høringsnotat fra Helse- og omsorgsdepartementet datert 29.06.07. Fylkesmannen i Østfold har vurdert forslaget og har kommentarer til forslaget til sterkere rettighetsfesting og de spørsmål som departementet spesielt har nevnt i høringsbrevet.

Fylkesmannen i Østfold støtter forslaget om sterkere rettighetsfesting av BPA –ordninga. Det er i dag mange brukere som har omfattende tjenester i form av praktisk bistand og hjemmesykepleie som opplever at måten den hjemmebaserte tjenesten organiserer hjelpetilbudet på er lite tilfredsstillende. Brukere som har behov for praktisk bistand til personlig stell, tilrettelegging av måltider og rengjøring, har ofte 3-4 besøk i døgnet. Brukerne opplever at det er vanskelig å forholde seg til mange ansatte i løpet av en uke. Selv om besøkene er avtalt til faste tider, hender det ofte at brukeren må vente fordi hjelperen blir forsinket pga gjøremål hos andre brukere. BPA-ordningen gir brukeren et færre antall assistenter å forholde seg til og større mulighet til å styre sin egen hverdag. Fylkesmannen er videre enige i at denne sterkere rettighetsfesting bør gjelde uavhengig av brukerens diagnose og alder.

Spørsmål 1.: Vil de foreslåtte endringer føre til et større antall brukere?

Fylkesmannen tror at rettighetsfesting vil føre til at flere brukere vil ønske tjenestene organisert som BPA. Det vil være foreldre som søker på vegne av hjemmeboende barn med nedsatt funksjonsevne, personer med psykisk lidelse og etter hvert også eldre med store bistandsbehov.

Helse og omsorgsdepartementet legger til grunn at lovendringen som innebærer en utvidet plikt for kommunene til å tilby praktisk bistand som BPA, ikke vil føre til økte kostnader. Fylkesmannen har gjennom arbeid med klagesaker erfart at brukere som har hatt vedtak om omfattende hjelp fra hjemmebasert tjeneste med 3-4 besøk pr. døgn, får utmålt et høyere antall timer når hjelpetilbudet skal organiseres som BPA enn summen av tiden hjemmebaserte tjenester er tilstede hos bruker. Dette skyldes at assistentene må ha en arbeidsordning som "er til å leve med". Man kan ikke forventes at de skal stille på jobb hos bruker ½ - 1 time 4 ganger om dagen. Når man vurderer evt. kostnadsøkning for kommunene, må man imidlertid ta med kostnader til transport og arbeidstid som går med når hjemmebasert tjeneste besøker ulike klienter i løpet av arbeidsdagen.

Fylkesmannen opplever at tjenestene som ytes i kommunene er utmålt på et minimum for å dekke brukernes primære behov for mat og stell. Lov om sosiale tjenester skal " bidra til at

den enkelte får mulighet til å ha en meningsfylt og aktiv tilværelse i fellesskap med andre”, jf lovens § 1.-1 b). Hvis målsetningen om et aktivt liv i samvær med andre, skal kunne oppfylles, må tiltak utenfor hjemmet inkluderes. I dag mottar mange brukere oppsplittede tjenester i form av praktisk bistand, hjemmesykepleie og støttekontakt, og det er ofte forskjellige instanser som innvilger disse tjenestene. Fylkesmannen vil peke på at man ved å vurdere tjenester etter LST § 4-2 a) praktisk bistand og opplæring og § 4-2 c) støttekontakt i sammenheng og innvilge dette som BPA, vil kunne gi brukeren et mer helhetlig tjenestetilbud.

Spørsmål 2. Bør kommunen eller brukeren bestemme arbeidsgiverforholdet og hvem som skal være assistenter?

I dag er det kommunen som bestemmer arbeidsgivermodell. Fylkesmannen i Østfold har i flere klagesaker registrert at brukeren ønsker å få organisert sin assistentordning gjennom ULOBA, som er et andelslag for brukere. Bruker har vært misfornøyd med kommunens håndtering av arbeidsgiverfunksjon bl.a. fordi de synes de har fått for liten innflytelse over ansettelse av assistenter. Det har også vært misnøye med kommunens oppfølging av assistentene mht informasjon og opplæring. En kartlegging av kommunenes oppfølging av assistenten, utført ved Høgskolen i Lillehammer viste at kommunene i liten grad inviterte assistentene til personalmøter og internopplæring som ble arrangert for den øvrige hjemmebasert tjeneste.

Fylkesmannen er på denne bakgrunn enig i departementets vurdering om å gi bruker rett til å velge arbeidsgivermodell.

BPA - ordningen innebærer at bruker skal ha faste assistenter som bidrar med personrettede oppgaver både i hjemmet og som ledsager til aktiviteter utenfor hjemmet og i ferier. Det er da helt avgjørende at det er gode relasjoner mellom bruker og assistent. Det er derfor viktig at bruker har innflytelse i ansettelseprosessen og har rett til å delta i intervju og vurdering. Fylkesmannen er enig i departementets konklusjon om at bruker bør ha rett til å delta i ansettelsesprosessen og godkjenne assistentene uavhengig av om det er ULOBA eller kommunen som er arbeidsgiver.

I nest siste avsnitt i pkt. 9.1 ber departementet om synspunkter på hvordan en forhåndsfastlagt timepris bør beregnes. For å sikre at brukeren får de tjenester/ det antall timer han er innvilget, må de økonomiske rammene ikke settes lavere enn timekostnaden ville vært dersom kommunen selv var arbeidsgiver.

3. Bør kommunen, pårørende eller hjelpeverge ha arbeidslederansvar dersom bruker ikke er i stand til å ivareta dette?

Fylkesmannen viser til rundskriv I. 15/2005 som åpner for å innvilge BPA også i tilfeller hvor bruker selv ikke kan ivareta arbeidslederansvaret. Det klargjøres der at foreldre til barn under 18 år kan ivareta arbeidslederrollen. Det samme gjelder en person som bruker gir fullmakt. Dersom bruker ikke har forutsetninger for å kunne gi en fullmakt, bør det opprettes hjelpeverge. Det må da klargjøres ved oppnevning av hjelpeverge at oppgaven innebærer å være arbeidsleder. Fylkesmannen finner at alle disse tre instanser kan ivareta arbeidslederrollen. Det er imidlertid viktig at de om skal utøve denne rollen samarbeider nært med bruker og legger stor vekt på hva bruker mener, jf. § 8-4 i sosialtjenesteloven. Videre er det nødvendig at de som skal ivareta arbeidslederrollen får opplæring fra kommunen eller ULOBA, hvis de er arbeidsgiver.

Nye oppgaver for fylkesmannsembetene: Fordeling av tilskudd til BPA.

Fylkesmannen ser behovet for å endre ordningen med stimuleringstilskudd ettersom omfanget av brukere av BPA er blitt større og forslaget om en sterkere lovfesting sannsynligvis vil føre til at antallet øker ytterligere. Fylkesmannen kan ivareta oppgaven med å informere om BPA-ordningen og muligheten for kommunene å søke om tilskudd til informasjon, opplæring og veiledning samt behandle søknader fra kommunene.

Denne nye oppgaven vil forutsette ekstra personellinnsats til pådriverarbeid, informasjon og fordeling av tilskuddsmidler til kommunene. Fylkesmannen i Østfold forutsetter at embetene tilføres tilstrekkelige ressurser slik at de blir i stand til å utføre denne nye oppgaven, jfr. Riksrevisjonens undersøkelse av måloppnåelse og effektivitet ved fylkesmannsembetene, dokument nr. 3: 14 (2006 – 2007).

Med hilsen

Anne Enger

Elisabeth Lilleborge Markhus
fylkeslege

Saksbehandler: Karin Bergvik